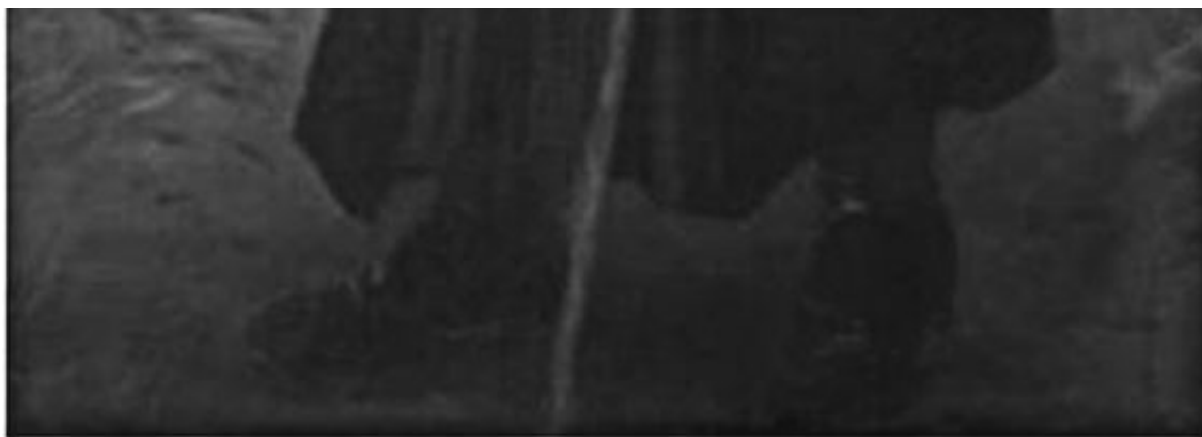

Strazdelis archyvinuose dokumentuose

Autorius: Voruta Data: 2015-12-15, 11:04 Spausdinti

Dr. Aldona VASILIAUSKIENĖ, Vilnius

Kupiškio vikaras kun. **Antonius Drozdowski (1756 (?) 03 12–1789 03 28–1833 04 11**, pagal naująjį kalendorių mirė balandžio 23 d.) – visiems žinomų giesmių „Pulkim ant kelių“, „Linksma diena mums nušvito“ autorius (abi giesmes harmonizavo Juozas Naujalis). Tai vertingiausi poeto kūriniai, pirmoji – tarsi himnas prieš šv. Mišias, o be antrosios – Velykų giesmės – neįsivaizduojamos Prisikėlimo šv. Mišios.

Šis kunigas tai visiems gerai žinomas **Antanas Strazdas**, vadinamas malonybiniu Strazdelio vardu.

Prof. Juozas Girdzijauskas yra rašęs: „Antanas Strazdas eilėraščių rinkinį „Giesmės svietiškos ir šventos“ išleido 1814 m. Tai buvo pirmas originaliosios lietuvių poezijos rinkinys. Strazdui tada buvo 54-eri metai (turėtų būti įrašyta 58-eri – *A. V.*). Antrąjį rinkinį jis įteikė cenzūrai dar po dešimtmečio, turėdamas 64-erius metus (turėtų būti 68-eri – *A. V.*). Taigi Strazdo poezija yra jau nebejauno žmogaus kūryba. O tokioje kūryboje paprastai būna daugiau išminties. Strazdo poezijos išmintį brandino jo ilgas, vingiuotas, konfliktiškas gyvenimas“ (Juozas Girdzijauskas, *Lietuvių literatūros vagoje*, Vilnius: Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 2006, p. 409–416).

Deja, besidominčių ir rašančių apie kun. A. Strazdelio darbą Kupiškyje yra netikslumų: įvairuoja darbo laikas (vienur nurodyti 1799–1801 metai; kitur – 1800–1801; parašyta, kad 1790–1814 m. Strazdas vikaravo Kupiškyje, Subačiuje, dirbo Karsakiškyje ir Jurgiškyje; paminėta, kad nuo 1801 m. atsisakė Kupiškio vikaro pareigų). Išsamiausiai Strazdelio biografija pateikta Anykštėnų biografijų žinyne. Čia pažymėta, kad A. Strazdas Kupiškyje vikaravo 1790–1791 m., 1791–1792 m. buvo Subačiaus vikaras, o 1798–1801 m. ir 1813–1814 m. (kelis mėnesius) vėl vikaravo Kupiškyje. Be to, įvairuoja gimimo metai (1760, 1763).

Remdamiesi dar nepublikuota archyvine medžiaga, sukonkretinsime ir patikslinsime šio, mums visiems svarbaus kunigo, darbo laiką Kupiškyje, iškelsime prielaidą dėl kunigo Strazdelio gimimo metų.

Kupiškio Romos katalikų bažnyčios metrikų knygos

Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių bibliotekos Rankraščių skyriuje (toliau LMA VB RS) saugoma daug Lietuvos istorijai svarbių ir vertingų dokumentų. 268 fonde (Bažnytinių archyvinių dokumentų kolekcija) saugomos bylos sietinos su bažnyčių istorija. Tarp jų ir 76 Kupiškio Romos katalikų bažnyčios (RKB) metrikų (krikšto, santuokų ir mirimo) knygos. Metrikų knygos labai svarbios bandantiems surasti giminaičius ir nustatyti savo geneologinį medį, jos padeda nustatyti parapijoje dirbusius kunigus.

Išnagrinėjus šešias LMA VB RS F 268 bylas: **132** (1785–1794 m. Kupiškio bažnyčios krikšto metrikų knyga); **134** (1794–1804 m. Kupiškio bažnyčios krikšto metrikų knyga); **136** (1807–1813 m. Kupiškio bažnyčios krikšto metrikų knyga); **137** (1813–1821 m. Kupiškio bažnyčios gimimo metrikų knyga, Antašavos bažnyčios ir Salamiesčio filijos, Palėvenės koplyčios gimimo metrikų knyga); **182** (1786–1806 m. Kupiškio bažnyčios mirimo metrikų knyga); **183** (1806–1817 m. Kupiškio bažnyčios mirimo metrikų knyga) ir kito fondo, **F 150–62** (kunigo Antano Strazdelio mirimo Metrikos nuorašo kopija), bylą, patikslintas kunigo Antonijaus Drazdovskio (Antano Strazdo-Strazdelio) darbo laikas Kupiškyje, iškeltos prielaidos dėl jo gimimo datos.

Būtina pažymėti, kad Kupiškio bažnyčioje krikštijo ir šiai bažnyčiai priklausiusių filijų ar parapijų kunigai, Palėvenės vienuolyno bei kitiems vienuolynams priklausę vienuoliai ir kunigai, o taip pat Kupiškyje besilankantys svečiai (yra įrašų, nurodančių, kad krikštijo svečias (*gost*) ar iš toliau atvykę giminaičiai pakrikštyti savo artimųjų naujagimių...

LMA VB RS F 268–132 byla

Remiantis *1785–1794 metų Kupiškio bažnyčios Krikšto metrikų knyga* nustatyta, kad 1785–1794 m. Kupiškyje klebonavo kan. Ignas Ksaveras Kontrimas (1785–1786?), vikaravo (kai kur rašoma – *viceprepozitus Cupisk*) Motiejus Dryževičius (1782–1797), Juozapas Butkevičius (1783 06–1792), Juozapatas Dryževičius (kitur įrašyta Juozapo Dryženiko pavardė (1788–1791), Antonius Drozdowski (Antanas Strazdelis 1790–1791), Juozapas Daukša (1791–1798).

Pirmasis kun. A. Strazdelio krikštas 1790 rugpjūčio 5 d. – Tamošiaus Laužiko ir Elzbietos Baltrūnaitės dukra, kurią pakrikštijo Dominykos vardu. Krikšto tėvais buvo Juozapas ir Agnietė Laužikai (įrašas knygoje Nr. 1052, l. 48 a. p.).

Kun. A. Strazdelis krikštijo 1790 ir 1791 metais. 1790 m. iš viso buvo pakrikštyti 169 vaikai, iš jų Strazdelis pakrikštijo 23, o 1791 m. – 194 vaikai, iš jų Strazdelis pakrikštijo 141. Tų metų krikšto įrašų numeracija 949–1311, lapų numeracija Metrikos knygoje 46–55 (l. a. p.).

LMA VB RS F 268–134 byla

Išnagrinėjus *1794–1804 m. Kupiškio RKB Gimimo metrikų knygą*, nustatėme, kad tuo metu Kupiškyje dirbo Motiejus Dryževičius, pradžioje vikaras, vėliau klebonas (1794–1803), vikarais buvo kun. Juozapas Daukša (paskutinis jo krikštas 1798 m. spalio 7 d.), kun. Česlovas Janovičius, vikaras kun. Domininkas Venskovičius, kun. *Antonius Drazdowski* (Strazdelis), Ignotas Širmulevičius (Šermulevičius), 1803 m. tapęs Kupiškio klebonu, Antazavės kapelionas kun. Antonius Borna, Motiejus Grickevičius (Šimonys), Mykolas Kopalynskis (Salamiestis), Jurgis Pečelevičius (Palėvenė).

Krikšto įrašus su Strazdelio vardu minėtoje metrikų knygoje randame 1798–1801 m. Pirmas Strazdelio krikštas registruotas 907 numeriu 1798 m. gruodžio 30 d. Tad 1798 m. Strazdelis pakrikštijo vieną vaikelį, 1799 m. – 123 (iš viso Kupiškio bažnyčioje pakrikštyti 296), 1800 m. – 76 vaikus (iš viso pakrikštytas 281 vaikas) ir 1801 m. – 11 (iš viso pakrikštyti 332 vaikai). Paskutinis vikaro kun. Strazdelio krikštas 1801 m. sausio 27 d. (1513 įrašas, L. 81 a. p.).

LMA VB RS F 268–137 byla

1813–1821 m. Kupiškio bažnyčios gimimo, Antašavos ir Salamiesčio filijų metrikų knygoje randami įrašyti tuo metu krikštiję naujagimius kunigai. Tai vikaras, o nuo 1816 m. klebonas kun. Petras Valevskis, klebonas Ignatijus Kunčys, klebonas kan. Antanas Sebastijanskis, vikarai kun. Nikodemas Kasperavičius, kun. Povilas Ruginovičius, Dominykas Blaževičius, Dominykas Gintylevskis, Mykolas Viževičius (Palėvenė), kun. Bruno Labyškis, kun. *Antonius Drazdowski* (Strazdelis), Motiejus Klimovičius (Šimonys), Mykolas Dirvanskis (Salamiestis – per 1816 m. jis 19 vaikų pakrikštijo Salamiesčio koplyčioje).

Kun. A. Strazdelis 1816 m. sausio 5 d. pakrikštijo dvi mergaites, sausio 6 d. – vieną (įrašas Nr. 633, 634, 635. l. 23 a. p.). Daugiau krikštų neužregistruota. Be abejo, Strazdelis galėjo ir anksčiau (1815), ir vėliau laidoti, tačiau laikmečio laidotuvių metrikų knygoje reta mirusį laidojusio kunigo pavardė. Teigtina, kad kun. A. Strazdelis 1816 m. Kupiškyje dirbo labai trumpai – vos mėnesį, o gal ir tą nepilną...

Kun. Strazdelio pakrikštytų vaikų vardai

Kun. A. Strazdelis mergaites krikštijo Agotos, Anastazijos, Annos (Onos), Angelės, *Angelės-Pranciškos*, Apolonijos, Barboros, *Bogumilos*, Cecilijos, Celestinos, Domicelės, Domininkos, Dorotėjos (Daratos), Helenos (Elenos), Honoratos, Elizbietos (Elzbietos), Gabrielės, *Gindvilės*, Ievos (Eva), Izabelės, *Jadvygos (Hedvygos)*, Julijonos, Justinos, *Juozapotos*, Kazimieros, Katerinos (Katrės), Kristinos, *Leonoros (Lehonoram)*, Magdalenos, *Marcelės*, Marijonos, *Mortos, Petronėlės*, Rozalijos, *Rožės*, Salomėjos (Salomijos), *Serafimos*, Skolastikos, Teresės, Uršulės, Viktorijos vardais.

Berniukus: Adalberto, Adomo, *Aleksandro, Aloyzo, Ambraziejaus*, Andriejaus, Antonijaus (Antano), Augustino, Bartolomejaus, *Bazilijaus-Silvestro, Bonaventūro*, Dominyko, *Eliziejaus, Gabrielio, Gasparo (Kasparo)*, Georgijaus (Jurgio), Igorio, Ignoto, *Ipolito (Hypolito), Joachimo*, Jokūbo, Jono (Joano), Juozapato, Juozapo, Justino, *Karolio*, Kazimiero, *Kristoforo, Kristupo (Chrystophom)*, Ksaverino, *Ladislovo* (Vladislovo), Lauryno, Marcijono-Leono, *Michaelio (Mykolo)*, Motiejaus, Petro, Pranciškaus, *Sigizmundo-Juozapo*, Silvestro, *Simono, Simono-Jurgio*, Stanislovo, Stepono, *Tercijono, Teodoro, Teofiliaus, Tomo, Venantijaus, Vincentino (Vincenzo)* vardais.

Juodžiau pažymėti vardai – liudijimas, kad kun. Strazdelis tik kartą krikštijo tokiu vardu. Įdomu, kad keletas vaikų pakrikštyti dviem vardais, pastebėtina, kad dvigubi vardai – reti atvejai.

Strazdelio darbo Kupiškyje laikotarpiai

Išnagrinėti krikštai leidžia išskirti tris kun. A. Strazdelio darbo Kupiškyje laikotarpius ir sukonkretinti vikaravimo laiką.

I-asis laikotarpis prasideda ne vėliau 1790 m. rugpjūčio 5 d. ir baigiasi ne anksčiau 1791 m. spalio 25 d. II-asis laikotarpis prasideda ne vėliau 1798 m. gruodžio pabaiga (30 d. krikštas) ir baigiasi ne anksčiau 1801 m. sausio (sausio 27 d. krikštas).

III-asis laikotarpis – 1816 m. sausis (galėtų būti ir 1815 m. pabaiga bei kiti 1816 m. mėnesiai).

Mirimo metrikų knygos

Kupiškio RKB Mirimo metrikų knygose įrašytos mirusiųjų gyventos vietovės – kaimai ir laidojimo vieta (dažniausia Kupiškio kapinės). Mažai įrašų, kuriuose būtų nurodytas mirusiojo amžius ir, ko itin trūksta, nei prie vieno laidojamojo neįrašyta kunigo pavardė.

Tačiau teigtina, kad 1790–1791 bei 1798–1801 m. Kupiškyje vikaravęs kun. A. Strazdelis, ne tik krikštijo vaikus, bet ir laidojo mirusiuosius. Iš 1790 m. palaidotų 70 mirusiųjų, 1791 m. – 58, 1798 m. – 117, 1799 m. – 154, 1800 m. – 113 ir 1801 m. – 132, ne vieną į Amžinybę palydėjo ir kun. Antanas Strazdelis.

Dėl Strazdelio gimimo...

Jau kitame LMA VB RS fonde (F 150) – 62 – yra svarbi byla kunigo Antano Strazdelio gimimo datai nustatyti. Šioje byloje tik vienas lapas – kunigo Antonius Drozdowski Mirimo metrikos nuorašas.

Rašoma, kad mirė 1833 m. balandžio 11 d. Kamajuose sulaukęs 77 metų. Palaidojo Kamajų bažnyčios vikaras Juozapas Daukša balandžio 13 d. Kamajų kapinėse.

„N 56. Roku Pańskiego 1833 miesiąca Kwietnia 11go dnia w Miasteczku Kamaiach umarł Xsiądz Antoni Drozdowski. Emeryt opatrzony SS. Sakramentami, mający wieku lat 77, którego zwłóki pogrzebione zastały na mogile Parafialnej Komajskiej ad [...] księdza Jozeffa Dawkszy Wikarego Komajskiego r. b. kwietnia 13go dnia. Nuorašas originalui atatinka [parašas].“

Pastebėtina, kad kun. J. Daukša vikaravo Kupiškyje (1791 10 29–1797), pakeisdamas į Subačiaus parapiją iškeltą vikarauti kun. A. Strazdelį, kur pastarasis dirbo 1791–1792 m.

Atsižvelgiant į Mirimo metrikos nuorašo tekstą, kuriame akcentuojamas mirusiojo amžius yra 77-eri metai, kyla klausimas dėl kun. A. Strazdelio gimimo metų. Atsižvelgiant į minėtą faktą, gimimo metais reikėtų laikyti ne 1763 ar 1760 m., kaip priimta literatūroje, bet 1756-uosius – tai kadaise ir Vaclovo Biržiškos nurodyta Strazdelio gimimo data.

Tad klausimas, kada gimė Strazdelis, yra labai aktualus, diskutuotinas ir skatinantis ieškoti naujos archyvinės medžiagos, naujų šaltinių.

Istorija [Kultūra](#) [Aldona Vasiliauskienė](#), [Antanas Strazdas](#)

Patinka Būk pirmas iš draugų, kuriam tai patinka.

[« Ankstesnis](#)

[Sekantis »](#)